Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (piata komora)

zo 14. marca 2024*

„Nesplnenie povinnosti členským štátom – Rozsudok pre zmeškanie – Dohoda o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie a z Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu – Článok 127 ods. 1 – Prechodné obdobie – Právomoc Súdneho dvora – Rozsudok Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) – Výkon rozhodcovského rozsudku, ktorým sa priznáva zaplatenie náhrady škody – Rozhodnutie Európskej komisie, ktorým sa vyhlasuje, že táto platba predstavuje štátnu pomoc nezlučiteľnú s vnútorným trhom – Článok 4 ods. 3 ZEÚ – Lojálna spolupráca – Povinnosť prerušiť konanie – Článok 351 prvý odsek ZFEÚ – Medzinárodný dohovor uzavretý medzi členskými štátmi a tretími krajinami pred dátumom ich pristúpenia k Únii – Dohovor o riešení investičných sporov medzi štátom a štátnymi príslušníkmi iných štátov (ICSID) – Uplatňovanie práva Únie – Článok 267 ZFEÚ – Vnútroštátny súd rozhodujúci v poslednom stupni – Povinnosť obrátiť sa na Súdny dvor s návrhom na začatie prejudiciálneho konania – Článok 108 ods. 3 ZFEÚ – Pozastavenie poskytovania pomoci“

Vo veci C-516/22,

ktorej predmetom je žaloba o nesplnenie povinnosti podľa článku 258 ZFEÚ, podaná 29. júla 2022,

Európska komisia, v zastúpení: L. Armati, P.-J. Loewenthal a T. Maxian Rusche, splnomocnení zástupcovia,

žalobkyňa,

proti

Spojenému kráľovstvu Veľkej Británie a Severného Írska, v zastúpení: S. Fuller, splnomocnený zástupca,

žalovanému,

SÚDNY DVOR (piata komora),

v zložení: predseda piatej komory E. Regan (spravodajca), sudcovia Z. Csehi, M. Ilešič, I. Jarukaitis a D. Gratsias,

generálny advokát: N. Emiliou,

tajomník: A. Calot Escobar,

* Jazyk konania: angličtina.

so zreteľom na písomnú časť konania,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní z 9. novembra 2023,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Európska komisia svojou žalobou navrhuje, aby Súdny dvor určil, že Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska si rozsudkom Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) z 19. februára 2020, Micula/Rumunsko (ďalej len „predmetný rozsudok“), ktoré mu vyplývajú z článku 4 ods. 3 ZEÚ, ako aj článku 108 ods. 3, článku 267 prvého a tretieho odseku a článku 351 prvého odseku ZFEÚ v spojení s článkom 127 ods. 1 Dohody o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie a z Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (ďalej len „dohoda o vystúpení“), prijatej 17. októbra 2019, nesplnilo povinnosti.

Právny rámec

Právo Únie

2 Dohoda o vystúpení, schválená v mene Európskej únie a Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (ESAE) rozhodnutím Rady (EÚ) 2020/135 z 30. januára 2020 (Ú. v. EÚ L 29, 2020, s. 1), nadobudla podľa svojho článku 185 platnosť 1. februára 2020.

3 Podľa článku 2 písm. e) dohody o vystúpení:

„Na účely tejto dohody sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

…

e) ‚prechodné obdobie‘ je obdobie stanovené v článku 126.“

4 Článok 86 tejto dohody, nazvaný „Prebiehajúce veci pred Súdnym dvorom Európskej únie“, v odseku 2 stanovuje:

„Súdny dvor Európskej únie má naďalej právomoc vydávať prejudiciálne rozhodnutia o žiadostiach súdov Spojeného kráľovstva, ktoré boli podané pred skončením prechodného obdobia.“

5 Článok 87 uvedenej dohody, nazvaný „Nové veci pred Súdnym dvorom“, v odseku 1 stanovuje:

„Ak sa Európska komisia domnieva, že Spojené kráľovstvo si nesplnilo povinnosť vyplývajúcu zo zmlúv alebo zo štvrtej časti tejto dohody pred skončením prechodného obdobia, Európska komisia môže do štyroch rokov po skončení prechodného obdobia predložiť vec Súdnemu dvoru Európskej únie v súlade s požiadavkami stanovenými v článku 258 ZFEÚ alebo v článku 108 ods. 2 druhom pododseku ZFEÚ, v závislosti od konkrétneho prípadu. Súdny dvor Európskej únie má právomoc rozhodovať v takýchto veciach.“

6 Článok 126 tej istej dohody, nazvaný „Prechodné obdobie“, stanovuje:

„Uplatňuje sa prechodné alebo implementačné obdobie, ktoré sa začne dátumom nadobudnutia platnosti tejto dohody a skončí sa 31. decembra 2020.“

7 Článok 127 dohody o vystúpení s názvom „Rozsah pôsobnosti prechodu“ znie:

„1. Pokiaľ sa v tejto dohode nestanovuje inak, právo Únie sa uplatňuje na Spojené kráľovstvo a v Spojenom kráľovstve počas prechodného obdobia.

…

3. Právo Únie uplatniteľné podľa odseku 1 má v prechodnom období vo vzťahu k Spojenému kráľovstvu a v Spojenom kráľovstve rovnaké právne účinky ako tie, ktoré má v rámci Únie a jej členských štátov, a vykladá a uplatňuje sa v súlade s rovnakými metódami a všeobecnými zásadami, aké sa uplatňujú v rámci Únie.

…

6. Pokiaľ sa v tejto dohode nestanovuje inak, počas prechodného obdobia sa každý odkaz na členské štáty v práve Únie uplatniteľnom podľa odseku 1 vrátane práva Únie vykonávaného a uplatňovaného členskými štátmi chápe ako odkaz zahŕňajúci Spojené kráľovstvo.“

Medzinárodné právo

Dohovor ICSID

8 V Dohovore o riešení investičných sporov medzi štátom a štátnymi príslušníkmi iných štátov, uzavretom vo Washingtone 18. marca 1965 (ďalej len „dohovor ICSID“), ktorý nadobudol platnosť pre Spojené kráľovstvo 18. januára 1967 a vo vzťahu k Rumunsku 12. októbra 1975, v článku 53 ods. 1 stanovuje:

„Rozhodcovský rozsudok je pre strany záväzný a nemožno sa proti nemu odvolať ani podať iný opravný prostriedok okrem tých, ktoré sú uvedené v tomto dohovore. Každá strana bude dodržiavať a plniť podmienky rozhodcovského rozsudku…“

9 Článok 54 ods. 1 tohto dohovoru stanovuje:

„Každý zmluvný štát uzná rozhodcovský rozsudok vydaný podľa tohto Dohovoru ako záväzný a bude na svojom území vymáhať plnenie peňažných záväzkov uložených v rozhodcovskom rozsudku, akoby to bolo konečné rozhodnutie súdu v tomto štáte. …“

10 Článok 64 uvedeného dohovoru uvádza:

„Akýkoľvek spor, ktorý vznikol medzi zmluvnými štátmi a týka sa výkladu alebo použitia tohto Dohovoru, ktorý sa nevyrieši rokovaním, predloží sa Medzinárodnému súdnemu dvoru na žiadosť ktorejkoľvek strany v tomto spore, pokiaľ sa spomenuté štáty nedohodnú na inom riešení.“

11 Článok 69 tohto istého dohovoru znie:

„Každý zmluvný štát prijme také právne alebo iné opatrenia, ktoré budú nevyhnutné na to, aby ustanovenia tohto Dohovoru boli účinné na jeho území.“

BIZ

12 Bilaterálna investičná zmluva uzavretá 29. mája 2002 medzi vládou Švédskeho kráľovstva a rumunskou vládou o podpore a vzájomnej ochrane investícií (ďalej len „BIZ“), ktorá nadobudla platnosť 1. apríla 2003, v článku 2 ods. 3 stanovuje:

„Každá zmluvná strana zabezpečí investíciám investorov druhej zmluvnej strany nestranné a spravodlivé zaobchádzanie a nebude neprimeranými alebo diskriminačnými opatreniami poškodzovať správu, riadenie, udržiavanie, používanie, využitie alebo dispozíciu s investíciami týchto investorov…“

13 Článok 7 BIZ uvádza, že spory medzi investormi a signatárskymi krajinami sa riešia najmä rozhodcovským súdom, ktorý uplatňuje dohovor ICSID.

Skutkové okolnosti

Rozhodcovské konanie

14 Dňa 22. februára 2005 Rumunsko s cieľom pristúpiť k Európskej únii zrušilo regionálnu schému investičnej pomoci vo forme daňových stimulov (ďalej len „predmetná schéma pomoci“).

15 Dňa 28. júla 2005 páni Ioan a Viorel Micula, švédski občania, ako aj European Food SA, Starmill SRL a Multipack SRL (ďalej len „investori“), spoločnosti, ktoré ovládajú, požiadali v súlade s článkom 7 BIT o zriadenie rozhodcovského súdu podľa dohovoru ICSID s cieľom získať náhradu škody, ktorá im bola údajne spôsobená z dôvodu zrušenia predmetnej schémy pomoci, z ktorej mali prospech pred týmto zrušením.

16 Rozhodcovský súd vo svojom rozhodcovskom rozsudku z 11. decembra 2013 (ďalej len „rozhodcovský rozsudok“), vydanom po pristúpení Rumunska k Únii 1. januára 2007, konštatoval, že Rumunsko zrušením predmetnej schémy pomoci porušilo legitímnu dôveru investorov, ktorí sa domnievali, že predmetné daňové stimuly budú k dispozícii do 31. marca 2009, nekonalo transparentne, keď ich včas neinformovalo a nezabezpečilo spravodlivé a rovnaké zaobchádzanie s ich investíciami v zmysle článku 2 ods. 3 BIZ. Rozhodcovský súd preto uložil Rumunsku povinnosť zaplatiť investorom sumu 791 882 452 rumunských lei (RON) (približne 178 miliónov eur) ako náhradu škody, pričom táto suma bola stanovená predovšetkým s prihliadnutím na ujmu, ktorá bola týmto investorom spôsobená v období od 22. februára 2005 do 31. marca 2009.

17 Od roku 2014 sa investori usilujú o uznanie a výkon rozhodcovského rozsudku v Belgicku, Francúzsku, Luxembursku, Švédsku, Spojenom kráľovstve a Spojených štátoch amerických. Komisia vstúpila do všetkých týchto konaní, aby proti tomu namietala.

Konanie na Komisii

18 Dňa 26. mája 2014 Komisia prijala rozhodnutie C(2014) 3192 final [Štátna pomoc SA.38-517 (2014/NN) – Rumunsko – Rozhodcovský rozsudok Micula/Rumunsko z 11. decembra 2013 – Príkaz na pozastavenie pomoci] (ďalej len „príkaz na pozastavenie“), ktorým Rumunsku uložila povinnosť okamžite pozastaviť všetky opatrenia, ktoré by mohli viesť k vykonaniu alebo exekúcii rozhodcovského rozsudku z dôvodu, že takéto opatrenie by pravdepodobne predstavovalo neoprávnenú štátnu pomoc, a to dovtedy, kým Komisia neprijme konečné rozhodnutie o zlučiteľnosti tohto opatrenia s vnútorným trhom.

19 Dňa 1. októbra 2014 Komisia prijala rozhodnutie 2014/C 393/03 [Štátna pomoc – Rumunsko – Štátna pomoc SA. 38517 (2014/C) (ex 2014/NN)] – Vykonanie rozhodcovského rozsudku Micula/Rumunsko z 11. decembra 2013 – Výzva na predloženie pripomienok podľa článku 108 ods. 2 ZFEÚ (Ú. v. EÚ C 393, 2014, s. 27)] (ďalej len „rozhodnutie o začatí konania“), ktorým informovala Rumunsko o začatí konania vo veci formálneho zisťovania podľa článku 108 ods. 2 ZFEÚ v súvislosti s čiastočným výkonom rozhodcovského rozsudku Rumunskom na začiatku roka 2014, ako aj s akýmkoľvek následným vykonaním alebo exekúciou tohto rozsudku.

20 Dňa 30. marca 2015 Komisia prijala rozhodnutie Komisie (EÚ) 2015/1470 z 30. marca 2015 o štátnej pomoci SA.38517 (2014/C) (ex 2014/NN), ktorú poskytlo Rumunsko – Rozhodcovský rozsudok z 11. decembra 2013 Micula/Rumunsko (Ú. v. EÚ L 232, 2015, s. 43) (ďalej len „konečné rozhodnutie“).

21 Pod názvom „Uplatnenie pravidiel týkajúcich sa štátnej pomoci nemá vplyv na práva a povinnosti chránené článkom 351 zmluvy“, odôvodnenia 126 až 129 tohto rozhodnutia, ktoré v podstate zodpovedajú bodom 51 až 54 rozhodnutia o začatí konania, znejú takto:

> „(126) V článku 351 [ZFEÚ] sa stanovuje, že ‚ustanovenia zmlúv neovplyvnia práva a povinnosti vyplývajúce z dohôd uzavretých… alebo pre pristupujúce štáty pred dňom ich prístupu medzi jedným alebo viacerými členskými štátmi na jednej strane a jednou alebo viacerými tretími krajinami na strane druhej‘. Práva a povinnosti, na ktoré sa [investori] spoliehajú, sú v tejto veci tie, ktoré vyplývajú z bilaterálnej investičnej zmluvy.
>
> (127) Zo znenia článku 351 [ZFEÚ] je zrejmé, že v tejto veci sa neuplatňuje, keďže bilaterálna investičná zmluva je zmluva uzatvorená medzi dvoma členskými štátmi Únie, Švédskom a Rumunskom, a nie zmluva ‚medzi jedným alebo viacerými členskými štátmi na jednej strane a jednou alebo viacerými tretími krajinami na strane druhej‘. Preto uplatnenie pravidiel týkajúcich sa štátnej pomoci nemá v tejto veci vplyv na práva a povinnosti chránené článkom 351 [ZFEÚ].
>
> (128) Komisia v tejto súvislosti pripomína, že na jednej strane sa na bilaterálne investičné zmluvy v rámci EÚ vzťahujú iné pravidlá práva Únie a na strane druhej na bilaterálne investičné zmluvy uzatvorené medzi členským štátom Únie a treťou krajinou. Komisia v prípade bilaterálnych investičných zmlúv v rámci EÚ zastáva názor, že takéto dohody sú v rozpore s právom Únie, nezlučiteľné s ustanoveniami zmlúv Únie, a preto by sa mali považovať za neplatné. …

(129) Rumunsko je zároveň zmluvnou stranou [dohovoru ICSID], ku ktorému sa pripojilo pred jeho pristúpením k Únii. Článok 351 [ZFEÚ] však pre túto vec nie je relevantný, pretože žiadna tretia krajina, ktorá je zmluvnou stranou v dohovore ICSID, nie je zmluvou stranou bilaterálnej investičnej zmluvy, ktorá je súčasťou tohto konania.“

22 Konečné rozhodnutie v článku 1 výroku stanovuje, že zaplatenie náhrady škody, ktorú priznal rozhodcovský súd jednej hospodárskej jednotke, ktorú tvoria investori, spoločnosti European Drinks, Rieni Drinks, Scandic Distilleries, Transilvania General Import-Export a West Leasing International, predstavuje „štátnu pomoc“ v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ, ktorá je nezlučiteľná z vnútorným trhom.

23 Podľa článku 2 tohto rozhodnutia je Rumunsko povinné nevyplatiť žiadnu nezlučiteľnú pomoc uvedenú v článku 1 uvedeného rozhodnutia a vymôcť pomoc, ktorá už bola vyplatená subjektom, ktoré sa pokladajú za jednu hospodársku jednotku, ako aj každú pomoc vyplatenú týmto subjektom, ktorá nebola Komisii oznámená na základe článku 108 ods. 3 ZFEÚ, alebo každú pomoc, ktorá bola vyplatená po dátume prijatia toho istého rozhodnutia.

Konanie na súdoch Únie

24 Rozsudkom z 18. júna 2019, European Food a i./Komisia (T-624/15, T-694/15 a T-704/15, EU:T:2019:423), Všeobecný súd zrušil konečné rozhodnutie v celom rozsahu v podstate z dôvodu, že Komisia nemala právomoc *ratione temporis* prijať toto rozhodnutie na základe článku 108 ZFEÚ (ďalej len „rozsudok Všeobecného súdu“).

25 Všeobecný súd konkrétne v bodoch 91 a 92 tohto rozsudku rozhodol, že Komisia tým, že nerozlišovala, pokiaľ ide o sumy, ktoré sa majú vymáhať, medzi sumami týkajúcimi sa obdobia pred pristúpením Rumunska k Únii a sumami patriacimi do obdobia po tomto pristúpení, prekročila svoje právomoci v oblasti kontroly štátnej pomoci tým, že retroaktívne uplatnila právomoci, ktoré má podľa článku 108 ZFEÚ na skutočnosti predchádzajúce uvedenému pristúpeniu, a že preto Komisia nemohla kvalifikovať vyplatenie náhrady škody priznanej rozhodcovským rozsudkom ako „štátnu pomoc“ v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ.

26 Okrem toho Všeobecný súd v bodoch 98 až 111 uvedeného rozsudku rozhodol, že vzhľadom na to, že právo Únie nie je uplatniteľné *ratione temporis* a že Komisia nemá právomoc podľa článku 108 ZFEÚ, konečné rozhodnutie je v rozsahu, v akom nerozlišuje medzi sumami, ktoré sa majú vymáhať, podľa toho, či sa vzťahujú na obdobie pred alebo po predmetnom pristúpení, nezákonné v rozsahu, v akom kvalifikuje priznanie tejto náhrady škody ako „výhodu“ a „štátnu pomoc“ v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ, prinajmenšom za obdobie pred nadobudnutím účinnosti práva Únie v Rumunsku.

27 Dňa 27. augusta 2019 Komisia podala na Súdny dvor odvolanie, ktorým sa domáhala zrušenia rozsudku Všeobecného súdu.

Konanie na súdoch Spojeného kráľovstva

28 Dňa 17. októbra 2014 bol rozhodcovský rozsudok zaregistrovaný na High Court of England and Wales [Vrchný súd (Anglicko a Wales), Spojené kráľovstvo] na základe ustanovení Arbitration (International Investment Disputes) Act 1966 (zákon z roku 1966 o rozhodcovskom konaní týkajúcom sa medzinárodných investičných sporov), ktorým sa vykonáva dohovor ICSID v Spojenom kráľovstve.

29 Dňa 20. januára 2017 tento súd zamietol návrh Rumunska na zrušenie tohto zaregistrovania. Naopak, odložil výkon rozhodcovského rozsudku až do skončenia konania pred súdmi Únie.

30 Dňa 27. júla 2018 Court of Appeal (Odvolací súd, Spojené kráľovstvo) rozhodol, že súdy Spojeného kráľovstva nemôžu na základe zásady lojálnej spolupráce uvedenej v článku 4 ods. 3 ZEÚ nariadiť okamžitý výkon rozhodcovského rozsudku, pokiaľ rozhodnutie Komisie zakazovalo Rumunsku vyplatiť náhradu škody priznanú týmto rozsudkom. Na základe toho tento súd zamietol odvolanie podané investormi proti pozastaveniu výkonu uvedeného rozsudku nariadenému prvým súdom.

31 Dňa 19. februára 2020 Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) predmetným rozsudkom nariadil výkon rozhodcovského rozsudku. Komisia sa zúčastnila na tomto konaní ako vedľajší účastník konania.

Predmetný rozsudok

32 V predmetnom rozsudku Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) najprv v bodoch 41 až 57 tohto rozsudku zamietol žalobný dôvod, ktorým investori tvrdili, že rozsudok Všeobecného súdu má za následok, že súdy Spojeného kráľovstva už nie sú na základe povinnosti lojálnej spolupráce povinné pozastaviť výkon rozhodcovského rozsudku. V tejto súvislosti daný súd v bode 56 tohto rozsudku uviedol, že sa obáva rizika rozporu medzi rozhodnutiami s rovnakým predmetom medzi tými istými účastníkmi konania, že nie je možné dospieť k záveru, že riziko rozporu medzi týmito rozhodnutiami je malé, že ak by sa rozpor medzi rôznymi rozhodnutiami prejavil, mal by za následok výrazné sťaženie uplatňovania práva Únie a že existencia odvolania, o ktorom Súdny dvor rozhoduje, v zásade postačuje na vznik povinnosti lojálnej spolupráce.

33 Naproti tomu v bodoch 58 až 118 predmetného rozsudku Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) vyhovel žalobnému dôvodu, ktorým investori tvrdili, že článok 351 prvý odsek ZFEÚ sa uplatňuje na povinnosti, ktoré Spojenému kráľovstvu vyplývajú z dohovoru ICSID, a teda nepodliehajú kogentným účinkom práva Únie. Podľa tohto súdu na účely určenia, či sa toto ustanovenie uplatňuje v konkrétnom prípade, je potrebné vyložiť skoršiu medzinárodnú dohodu, o ktorú ide vo veci samej, aby bolo možné preskúmať, či tento dohovor ukladá dotknutému členskému štátu povinnosti, ktorých plnenie môžu vyžadovať tretie štáty, ktoré sú jeho zmluvnými stranami.

34 V prejednávanej veci je jasné, že Spojené kráľovstvo má povinnosť vykonať rozhodcovský rozsudok podľa článkov 54 a 69 dohovoru ICSID vo vzťahu nielen k Švédskemu kráľovstvu, ale aj všetkým ostatným zmluvným štátom tohto dohovoru, a to z nasledujúcich dôvodov, uvedených v bodoch 104 až 107 predmetného rozsudku:

– po prvé režim dohovoru ICSID sa zakladá na vzájomnej dôvere a závisí od účasti všetkých zmluvných štátov, ako aj od dodržiavania pravidiel stanovených v tomto dohovore týmito štátmi,

– po druhé z článkov 53, 54 a 69 dohovoru ICSID vyplýva, že povinnosti, ktoré stanovuje, nie sú spojené so žiadnou výhradou a že každý zmluvný štát môže podať žalobu podľa článku 64 tohto dohovoru,

– po tretie z cieľa sledovaného dohovorom ICSID vyplýva, že existuje sústava vzájomných povinností v oblasti vymáhania, od ktorej sa zmluvný štát nemôže výslovne odchýliť a ktorá v prípade, že od nej upustí, prenáša na iný zmluvný štát bremeno vykonania,

– po štvrté z prípravných prác vyplýva, že ak by zmluvný štát porušil povinnosti, ktoré mu vyplývajú z dohovoru ICSID, ostatné zmluvné štáty by mohli prijať vhodné opatrenia.

35 Podľa názoru Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva), keďže povinnosť lojálnej spolupráce sa v prejednávanej veci neuplatňuje, súdy Spojeného kráľovstva nie sú povinné vzdať sa rozhodovania o otázke účinkov dohovoru ICSID, pričom prerušia vnútroštátne konanie až do skončenia konania prebiehajúceho na súdoch Únie alebo položia prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru, a to z nasledujúcich dôvodov, uvedených v bodoch 112 až 114 predmetného rozsudku:

– po prvé podľa práva Únie nie sú otázky týkajúce sa existencie a rozsahu povinností vyplývajúcich zo skorších dohovorov podľa článku 351 prvého odseku ZFEÚ vyhradené súdom Únie. Tieto otázky nie sú upravené právom Únie a Súdny dvor na ne nemôže odpovedať lepšie než vnútroštátny súd,

– po druhé otázka, ktorú pred ním vzniesli investori na základe článku 351 ZFEÚ, nie je úplne totožná s otázkou, ktorá bola predložená súdom Únie. V konaní pred súdmi Únie totiž investori najmä tvrdili, že článok 351 ZFEÚ dáva prednosť už existujúcim medzinárodným záväzkom Rumunska vyplývajúcim z BIZ a článku 53 dohovoru ICSID. Naopak, v rámci konania začatého v Spojenom kráľovstve vznikla právna otázka týkajúca sa povinností Spojeného kráľovstva vykonať dohovor ICSID, ako aj uznať a vykonať rozhodcovský rozsudok podľa článkov 54 a 69 dohovoru ICSID. Keďže táto otázka je špecifická pre spor, ktorý vznikol v Spojenom kráľovstve, nebola vznesená pred súdmi Únie,

– po tretie pravdepodobnosť, že súd Únie rozhodne o uplatnení článku 351 ZFEÚ na záväzky vzniknuté pred pristúpením Rumunska k Únii, ktoré vyplývajú z dohovoru ICSID v súvislosti s rozhodcovským rozsudkom, bola veľmi malá. Všeobecný súd nerozhodol o žalobnom dôvode založenom na porušení článku 351 prvého odseku ZFEÚ a odvolanie prejednávané na Súdnom dvore sa v dôsledku toho obmedzuje na iné otázky. Ak by sa teda odvolanie zamietlo, súd Únie by neskúmal otázku uplatnenia článku 351 prvého odseku ZFEÚ. Ak by sa naopak odvolaniu vyhovelo, vec by bola vrátená Všeobecnému súdu, a teda táto otázka, pokiaľ ide o povinnosti uložené Rumunsku, by mohla byť preskúmaná súdom Únie.

Konanie pred podaním žaloby

36 Dňa 3. decembra 2020 Komisia zaslala Spojenému kráľovstvu výzvu týkajúcu sa predmetného rozsudku, v ktorej mu vytýkala porušenie článku 4 ods. 3 ZEÚ, článku 108 ods. 3, článku 267 prvého a tretieho odseku, ako aj článku 351 prvého odseku ZFEÚ v spojení s článkom 127 ods. 1 dohody o vystúpení.

37 Spojené kráľovstvo odpovedalo na túto formálnu výzvu listom z 1. apríla 2021, pričom spochybnilo všetky porušenia vytýkané Komisiou.

38 Keďže Komisia sa domnievala, že tvrdenia uvedené v tejto odpovedi nepostačovali na zmenu jej analýzy, 15. júla 2021 zaslala Spojenému kráľovstvu svoje odôvodnené stanovisko, v ktorom dospela k záveru, že Spojené kráľovstvo v dôsledku predmetného rozsudku porušilo ustanovenia uvedené v jej výzve.

39 Listom z 23. augusta 2021 Spojené kráľovstvo požiadalo Komisiu o predĺženie lehoty na odpoveď na toto odôvodnené stanovisko, ktorej sa vyhovelo. Spojené kráľovstvo však na uvedené odôvodnené stanovisko napokon neodpovedalo.

Vývoj nasledujúci po odôvodnenom stanovisku

40 Rozsudkom z 25. januára 2022, Komisia/European Food a i. (C-638/19 P, EU:C:2022:50), Súdny dvor zrušil rozsudok Všeobecného súdu z dôvodu vyplývajúceho z bodov 115 až 136 tohto rozsudku Súdneho dvora, že Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď konštatoval, že Komisia nemala právomoc *ratione temporis* prijať konečné rozhodnutie podľa článku 108 ZFEÚ, keďže právo na štátnu pomoc uvedenú v tomto rozhodnutí bolo priznané rozhodcovským rozsudkom po pristúpení Rumunska k Únii. Súdny dvor v bodoch 137 až 145 toho istého rozsudku dodal, že Všeobecný súd sa navyše tiež dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď rozhodol, že rozsudok zo 6. marca 2018, Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158), je v prejednávanej veci irelevantný, keďže systém súdnych opravných prostriedkov stanovený v Zmluvách o EÚ a FEÚ nahradil predmetné rozhodcovské konanie od tohto pristúpenia. Súdny dvor vrátil vec Všeobecnému súdu, aby rozhodol o žalobných dôvodoch a tvrdeniach, ktoré mu boli predložené, o ktorých Súdny dvor nerozhodol. Táto vec, zapísaná do registra pod číslami T-624/15 RENV, T-694/15 RENV a T-704/15 RENV, sa prejednáva na Všeobecnom súde.

41 Uznesením z 21. septembra 2022, Romatsa a i. (C-333/19, EU:C:2022:749), Súdny dvor v bodoch 42 a 43 tohto uznesenia rozhodol, že z rozsudkov zo 6. marca 2018, Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158), ako aj z 25. januára 2022, Komisia/European Food a i. (C-638/19 P, EU:C:2022:50), vyplýva, že rozhodcovské rozhodnutie je nezlučiteľné s článkami 267 a 344 ZFEÚ, a teda nemôže mať nijaký účinok. V dôsledku toho Súdny dvor v bode 44 tohto uznesenia rozhodol, že súd členského štátu, ktorý rozhoduje o nútenom výkone tohto rozhodcovského rozsudku, ho musí odmietnuť, a preto v žiadnom prípade nemôže pristúpiť k výkonu tohto rozsudku, aby umožnil oprávneným osobám získať náhradu škody, ktorá im bola priznaná.

42 Uznesením z 24. novembra 2022, European Food a i. (C-333/19 REC, EU:C:2022:936), Súdny dvor okrem iného zamietol návrh na zrušenie alebo opravu uznesenia v tejto veci a výmaz veci C-333/19.

Konanie na Súdnom dvore

43 Dňa 29. júla 2022 Komisia podala túto žalobu.

44 Keďže žaloba, ktorú Komisia podala, bola riadne doručená Spojenému kráľovstvu, ale Spojené kráľovstvo nepredložilo vyjadrenie k žalobe v zmysle článku 124 ods. 1 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora do uplynutia lehoty na vyjadrenie stanovenej na 14. októbra 2022, a neformálne potvrdilo kancelárii Súdneho dvora, že v tomto štádiu nemá v úmysle zúčastniť sa konania, Komisia v súlade s článkom 152 ods. 1 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora navrhla, aby Súdny dvor rozhodol o veci rozsudkom pre zmeškanie.

45 Dňa 14. februára 2023 sa Súdny dvor opýtal Komisie, či je vzhľadom na osobitný kontext prejednávanej veci ochotná súhlasiť s tým, že Spojenému kráľovstvu bude stanovená nová lehota na predloženie vyjadrenia k žalobe, pričom Súdny dvor spresnil, že článok 152 rokovacieho poriadku uplatní len vtedy, ak Spojené kráľovstvo po uplynutí tejto novej lehoty nereaguje.

46 Listom z 3. marca 2023 Komisia informovala Súdny dvor, že vzhľadom na osobitné okolnosti prejednávanej veci nemá námietky proti tomu, aby bola Spojenému kráľovstvu poskytnutá nová lehota na predloženie vyjadrenia k žalobe, pričom dodala, že toto stanovisko by v žiadnom prípade nemalo predstavovať precedens pre iné veci.

47 Listom z 8. marca 2023 Súdny dvor preto Spojenému kráľovstvu oznámil, že ak chce využiť možnosť ponúknutú po dohode s Komisiou, aby predložilo vyjadrenie k žalobe napriek tomu, že takúto možnosť nevyužilo v pôvodnej lehote, táto inštitúcia nebude žiadať Súdny dvor, aby rozhodol v tejto veci rozsudkom pre zmeškanie podľa článku 152 rokovacieho poriadku. V dôsledku toho Súdny dvor informoval Spojené kráľovstvo, že môže podať vyjadrenie k žalobe v lehote dvoch mesiacov od doručenia tohto listu predĺženej o desaťdňovú lehotu zohľadňujúcu vzdialenosť stanovenú v článku 51 tohto rokovacieho poriadku, a zároveň ho požiadal, aby v prípade, že sa rozhodne túto možnosť nevyužiť, o tom čo najskôr informovalo Súdny dvor, pričom v takom prípade bude písomné konanie opäť ukončené a konanie pre zmeškanie bude štandardne pokračovať.

48 Listom z 20. apríla 2023 Spojené kráľovstvo oznámilo Súdnemu dvoru, že potvrdzuje, že nemá v úmysle podať v prejednávanej veci vyjadrenie k žalobe, a to napriek novej lehote, ktorá mu bola poskytnutá.

49 Súdnemu dvoru preto podľa článku 41 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie a článku 152 rokovacieho poriadku prináleží, aby rozhodol rozsudkom pre zmeškanie. Keďže o prípustnosti žaloby nie sú pochybnosti, prináleží Súdnemu dvoru, aby v súlade s odsekom 3 článku 152 rokovacieho poriadku overil, či sa závery Komisie zdajú byť dôvodné.

O právomoci Súdneho dvora

50 Na úvod treba pripomenúť, že v súlade s článkom 87 ods. 1 dohody o vystúpení má Súdny dvor právomoc rozhodovať o žalobách podaných Komisiou podľa článku 258 ZFEÚ počas obdobia štyroch rokov po skončení prechodného obdobia, ktoré podľa článku 2 písm. e) tejto dohody v spojení s článkami 126 a 185 uvedenej dohody trvalo od 1. februára do 31. decembra 2020 (ďalej len „prechodné obdobie“), ak sa domnieva, že Spojené kráľovstvo si pred skončením tohto prechodného obdobia nesplnilo povinnosť, ktorá mu vyplýva zo Zmlúv.

51 V dôsledku toho, keďže nesplnenie povinnosti vytýkané Spojenému kráľovstvu touto žalobou je dôsledkom, ako vyplýva z bodu 1 tohto rozsudku, predmetného rozsudku vydaného 19. februára 2020, počas prechodného obdobia, a Komisia podala túto žalobu 29. júla 2022, v priebehu obdobia štyroch rokov po skončení tohto prechodného obdobia, Súdny dvor má právomoc rozhodnúť o uvedenej žalobe.

O veci samej

52 Na podporu svojej žaloby Komisia uvádza štyri žalobné dôvody založené na tom, že Spojené kráľovstvo porušilo po prvé článok 4 ods. 3 ZEÚ, po druhé článok 351 prvý odsek ZFEÚ, po tretie článok 267 prvý a tretí odsek ZFEÚ a po štvrté článok 108 ods. 3 ZFEÚ v spojení s článkom 127 ods. 1 dohody o vystúpení, pričom každé z týchto porušení podľa tejto inštitúcie vyplýva z predmetného rozsudku.

53 Na účely preskúmania týchto výhrad treba na úvod uviesť, že v súlade s článkom 127 ods. 6 dohody o vystúpení Spojené kráľovstvo, aj keď k nesplneniu povinnosti, ktoré sa mu vytýka, došlo až po jeho vystúpení z Únie, ako bolo uvedené v bode 51 tohto rozsudku, ale pred uplynutím prechodného obdobia, treba na účely preskúmania výhrad, ktoré vzniesla Komisia na podporu svojej žaloby, považovať za „členský štát“, a nie za tretí štát, pričom odsek 1 tohto článku 127 okrem toho stanovuje, že počas tohto prechodného obdobia sa na Spojené kráľovstvo uplatňovalo právo Únie.

54 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora sa pritom povinnosť členských štátov dodržiavať ustanovenia Zmluvy o FEÚ vzťahuje na všetky ich orgány vrátane súdnych orgánov v rozsahu ich právomocí. Preto nesplnenie povinnosti členským štátom môže byť v zásade konštatované na základe článku 258 ZFEÚ bez ohľadu na orgán tohto členského štátu, ktorého konanie alebo nečinnosť zakladá nesplnenie povinnosti, aj keď ide o ústavne nezávislú inštitúciu [rozsudok z 28. januára 2020, Komisia/Taliansko (Smernica o boji proti oneskoreným platbám), C-122/18, EU:C:2020:41, bod 55 a citovaná judikatúra].

55 S prihliadnutím na tieto úvahy treba posúdiť dôvodnosť výhrad vznesených Komisiou, pričom sa najskôr preskúma druhá z týchto výhrad.

O druhej výhrade založenej na porušení článku 351 prvého odseku ZFEÚ v spojení s článkom 127 ods. 1 dohody o vystúpení

Argumentácia žalobkyne

56 Komisia vytýka Spojenému kráľovstvu, že porušilo článok 351 prvý odsek ZFEÚ v spojení s článkom 127 ods. 1 dohody o vystúpení, keďže Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) tým, že nesprávne vyložil a uplatnil pojmy „práva jedného alebo viacerých tretích štátov“ a „dotknuté ustanoveniami Zmlúv“, v predmetnom rozsudku rozhodol, že právo Únie sa neuplatňuje na povinnosť Spojeného kráľovstva vykonať rozhodcovský rozsudok podľa článku 54 dohovoru ICSID.

57 Na jednej strane totiž z tejto povinnosti nevyplýva nijaké právo jedného alebo viacerých tretích štátov, keďže prejednávaná vec sa týka výlučne členských štátov a ich štátnych príslušníkov. Na druhej strane Zmluvami Únie nie je dotknutá žiadna povinnosť, ktorá by Spojenému kráľovstvu vyplývala z dohovoru ICSID, keďže všetky relevantné ustanovenia tohto dohovoru by sa mohli vykladať tak, aby sa zabezpečilo, že nedôjde k rozporu s príslušnými pravidlami práva Únie.

Posúdenie Súdnym dvorom

58 Treba pripomenúť, že podľa článku 351 prvého odseku ZFEÚ ustanovenia Zmlúv neovplyvnia práva a povinnosti vyplývajúce z medzinárodných dohôd uzavretých medzi jedným alebo viacerými členskými štátmi na jednej strane a jedným alebo viacerými tretími štátmi na strane druhej, ktoré boli uzavreté pred dátumom ich pristúpenia k Únii.

59 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora ustanovenie článku 351 prvého odseku ZFEÚ v súlade so zásadami medzinárodného práva spresňuje, že uplatnenie Zmlúv nemá vplyv na záväzky daného členského štátu rešpektovať práva tretích štátov, ktoré vyplývajú z dohovoru prijatého pred dňom jeho pristúpenia, a dodržiavať svoje zodpovedajúce záväzky (pozri najmä rozsudky zo 14. októbra 1980, Burgoa, 812/79, EU:C:1980:231, bod 8, a z 9. februára 2012, Luksan, C-277/10, EU:C:2012:65, bod 61). Toto ustanovenie má všeobecnú pôsobnosť v tom zmysle, že sa uplatňuje na každý medzinárodný dohovor bez ohľadu na jeho predmet, ktorý môže mať vplyv na Zmluvy Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok z 2. augusta 1993, Levy, C-158/91, EU:C:1993:332, bod 11).

60 Cieľom článku 351 prvého odseku ZFEÚ je teda ochrana práv tretích štátov (rozsudok z 13. júla 1966, Consten a Grundig/Komisia, 56/64 a 58/64, EU:C:1966:41, s. 500) tým, že umožňuje dotknutým členským štátom plniť záväzky, ktoré im vyplývajú zo skoršieho medzinárodného dohovoru (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. decembra 2011, Air Transport Association of America a i., C-366/10, EU:C:2011:864, bod 61).

61 Toto ustanovenie naopak neumožňuje členským štátom domáhať sa práv vyplývajúcich z takýchto dohovorov v ich vnútorných vzťahoch v rámci Únie (pozri v tomto zmysle rozsudky z 2. júla 1996, Komisia/Luxembursko, C-473/93, EU:C:1996:263, bod 40, a zo 7. júla 2005, Komisia/Rakúsko, C-147/03, EU:C:2005:427, bod 58).

62 Z toho vyplýva, že v článku 351 prvom odseku ZFEÚ výraz „práva a povinnosti“ odkazuje, pokiaľ ide o „práva“, na práva tretích štátov a, pokiaľ ide o „povinnosti“, na povinnosti členských štátov (rozsudky z 27. februára 1962, Komisia/Taliansko, 10/61, EU:C:1962:2, s. 22, a z 2. augusta 1993, Levy, C-158/91, EU:C:1993:332, bod 12).

63 V dôsledku toho na účely určenia, či pravidlo práva Únie môže byť na základe tohto ustanovenia zmarené predchádzajúcim medzinárodným dohovorom, treba preskúmať, či toto ustanovenie ukladá dotknutému členskému štátu povinnosti, ktorých plnenie môžu tretie štáty, ktoré sú zmluvnými stranami tohto dohovoru, naďalej vyžadovať (pozri najmä rozsudky z 2. augusta 1993, Levy, C-158/91, EU:C:1993:332, bod 13, a z 15. septembra 2011, Komisia/Slovensko, C-264/09, EU:C:2011:580, bod 42).

64 Ak teda môže medzinárodný dohovor zmariť pravidlo práva Únie podľa článku 351 prvého odseku ZFEÚ, ide o dvojitú podmienku, a to že ide o dohovor uzavretý pred nadobudnutím platnosti Zmlúv Únie v dotknutom členskom štáte a že dotknutý tretí štát z neho odvodzuje práva, ktorých dodržiavanie môže od tohto členského štátu požadovať (pozri v tomto zmysle rozsudok z 10. marca 1998, T. Port, C-364/95 a C-365/95, EU:C:1998:95, bod 61).

65 Na toto ustanovenie sa teda členské štáty nemôžu odvolávať, ak v danom prípade nejde o práva tretích štátov (pozri v tomto zmysle rozsudky z 22. septembra 1988, Deserbais, 286/86, EU:C:1988:434, bod 18, ako aj zo 6. apríla 1995, RTE a ITP/Komisia, C-241/91 P a C-242/91 P, EU:C:1995:98, bod 84).

66 S prihliadnutím na tieto zásady treba preskúmať dôvodnosť druhej výhrady, ktorou Komisia vytýka Spojenému kráľovstvu, že porušilo článok 351 prvý odsek ZFEÚ z dôvodu, že Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) v predmetnom rozsudku nesprávne vyložil a uplatnil toto ustanovenie.

67 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že dotknutým rozsudkom uvedený súd v podstate rozhodol, že článok 351 prvý odsek ZFEÚ sa uplatňuje na povinnosť Spojeného kráľovstva podľa dohovoru ICSID, najmä jeho článku 54, vykonať rozhodcovský rozsudok, a teda právo Únie, najmä články 107 a 108 ZFEÚ, ktoré Komisia uplatnila v súvislosti s týmto rozsudkom v príkaze na pozastavenie pomoci, v rozhodnutí o začatí konania a v konečnom rozhodnutí, vzhľadom na to, že nie je uplatniteľné, nemôže brániť vnútroštátnym súdom členských štátov vykonať uvedený rozsudok.

68 Na účely posúdenia, či, ako tvrdí Komisia, je takýto výklad a takéto uplatnenie článku 351 prvého odseku ZFEÚ nesprávne, treba v prvom rade konštatovať, že je preukázané, že dohovor ICSID, ktorého zmluvnou stranou nie je Únia a ktorý teda nie je súčasťou práva Únie, je mnohostrannou zmluvou, ktorú Spojené kráľovstvo uzavrelo pred svojím pristúpením k Únii tak s členskými štátmi, ako aj s tretími štátmi, a že tento medzinárodný dohovor preto môže patriť do pôsobnosti článku 351 prvého odseku ZFEÚ, ktorý je ustanovením práva Únie, vo vzťahu ku ktorému má Súdny dvor výlučnú právomoc poskytnúť konečný výklad (pozri v tomto zmysle rozsudok z 2. septembra 2021, Moldavská republika, C-741/19, EU:C:2021:655, bod 45).

69 Ako vyplýva z judikatúry Súdneho dvora pripomenutej v bodoch 59 až 65 tohto rozsudku, samotná skutočnosť, že členský štát uzavrel skorší medzinárodný dohovor s tretími štátmi, však nestačí na uplatnenie tohto ustanovenia, keďže na takéto medzinárodné dohovory sa vo vzťahoch medzi členskými štátmi možno odvolávať len vtedy, ak z nich tieto tretie štáty vyvodzujú za okolností prejednávanej veci práva, ktorých dodržiavanie môžu vyžadovať od dotknutého členského štátu.

70 V druhom rade je preto potrebné preskúmať, či dohovor ICSID, pokiaľ ide o výkon rozhodcovského rozsudku, ukladá Spojenému kráľovstvu povinnosti, ktoré má voči tretím štátom a ktorých sú tieto štáty oprávnené dovolávať sa voči Spojenému kráľovstvu v zmysle článku 351 prvého odseku ZFEÚ.

71 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že rozhodcovským rozsudkom rozhodcovský súd zriadený v rámci dohovoru ICSID na základe rozhodcovskej doložky upravenej v BIZ uzavretej medzi Švédskym kráľovstvom a Rumunskom pred jej pristúpením k Únii uložil Rumunsku povinnosť zaplatiť investorom, švédskym štátnym príslušníkom a nimi kontrolovaným spoločnostiam náhradu škody, ktorá im údajne vznikla v dôsledku toho, že Rumunsko údajne v rozpore s touto BIZ zrušilo regionálny režim pomoci pred pristúpením Rumunska k Únii.

72 V súlade s judikatúrou Súdneho dvora sa však takáto dvojstranná zmluva musí od pristúpenia Rumunska k Únii považovať za zmluvu týkajúcu sa dvoch členských štátov (pozri analogicky rozsudok z 8. septembra 2009, Budějovický Budvar, C-478/07, EU:C:2009:521, body 97 a 98).

73 Z toho vyplýva, že spor, ktorý v prejednávanej veci predložili investori Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva), mal za cieľ uložiť členskému štátu, konkrétne Spojenému kráľovstvu, povinnosť vykonať na základe dohovoru ICSID rozhodcovský rozsudok s cieľom zabezpečiť, aby iný členský štát, v tomto prípade Rumunsko, dodržal povinnosti, ktoré mu vyplývajú z BIZ voči poslednému uvedenému členskému štátu, a to Švédskemu kráľovstvu.

74 Z toho vyplýva, že tento spor sa týkal údajnej povinnosti Spojeného kráľovstva dodržiavať ustanovenia dohovoru ICSID vo vzťahu k Švédskemu kráľovstvu a jeho štátnym príslušníkom a zároveň ich údajného práva vyžadovať od Spojeného kráľovstva ich dodržiavanie.

75 Naproti tomu sa zdá, že tretí štát nie je oprávnený požadovať od Spojeného kráľovstva, aby na základe dohovoru ICSID vykonalo rozhodcovský rozsudok. Z dôvodov uvedených generálnym advokátom v bodoch 133 až 137 jeho návrhov a ako uviedla Komisia na podporu tejto výhrady, je totiž cieľom tohto medzinárodného dohovoru napriek jeho mnohostrannej povahe upraviť dvojstranné vzťahy medzi zmluvnými stranami obdobným spôsobom ako dvojstranná zmluva (pozri analogicky rozsudok z 2. septembra 2021, Moldavská republika, C-741/19, EU:C:2021:655, bod 64).

76 V tejto súvislosti treba predovšetkým poznamenať, že hoci Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) dospel v bodoch 104 až 108 predmetného rozsudku k záveru o existencii takéhoto práva, ktorého by sa mohli dovolávať tretie štáty voči Spojenému kráľovstvu, nič to nemení na skutočnosti, ako uviedol generálny advokát v bodoch 147 až 149 svojich návrhov, že tento vnútroštátny súd sa v podstate obmedzuje na konštatovanie, že tretie štáty, ktoré uzavreli dohovor ICSID, by mohli mať záujem na tom, aby si členský štát, akým je Spojené kráľovstvo, splnil svoje povinnosti voči inému členskému štátu tým, že v súlade s ustanoveniami tohto dohovoru vykoná rozhodcovský rozsudok patriaci do pôsobnosti tohto dohovoru. Takýto čisto faktický záujem však nemožno považovať za „právo“ v zmysle článku 351 prvého odseku ZFEÚ, ktoré by mohlo odôvodniť uplatnenie tohto ustanovenia.

77 Naopak treba konštatovať, že Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) v predmetnom rozsudku nepreskúmal základnú otázku, do akej miery tretí štát mohol najmä na základe článku 64 dohovoru ICSID založiť medzinárodnú zodpovednosť Spojeného kráľovstva z dôvodu nesplnenia povinností vyplývajúcich z tohto dohovoru v rámci výkonu rozhodcovského rozsudku vydaného v spore medzi členskými štátmi.

78 Treba však zdôrazniť, že článok 351 prvý odsek ZFEÚ je pravidlom, ktoré môže, pokiaľ sú splnené podmienky jeho uplatnenia, umožniť odchýlky z uplatňovania práva Únie, vrátane primárneho práva [rozsudok z 28. októbra 2022, Generalstaatsanwaltschaft München (Extradícia a zásada *ne bis in idem*), C-435/22 PPU, EU:C:2022:852, bod 119, ako aj citovaná judikatúra].

79 Toto ustanovenie tak môže mať značný vplyv na právny poriadok Únie, keďže umožňuje, ako zdôraznil generálny advokát v bodoch 140 a 175 svojich návrhov, odchýliť sa od zásady prednosti práva Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok z 28. marca 1995, Evans Medical a Macfarlan Smith, C-324/93, EU:C:1995:84, body 26 až 28), ktorá je jednou z jeho základných znakov (pozri najmä rozsudok z 2. septembra 2021, Moldavská republika, C-741/19, EU:C:2021:655, bod 43 a citovanú judikatúru).

80 V tejto súvislosti treba poznamenať, že v súlade s predmetným rozsudkom by všetky členské štáty, ktoré uzavreli dohovor ICSID pred svojím pristúpením k Únii, čo je prípad väčšiny z nich, mohli na základe článku 351 prvého odseku ZFEÚ vyňať spory týkajúce sa práva Únie z jurisdikčného systému Únie tým, že ich zveria rozhodcovským súdom zriadeným na základe tohto dohovoru. Z judikatúry Súdneho dvora, ako je zakotvená v rozsudku zo 6. marca 2018, Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158), pritom vyplýva, že systém súdnych opravných prostriedkov stanovený v Zmluvách o EÚ a FEÚ nahradil rozhodcovské konania zavedené medzi členskými štátmi (rozsudok z 25. januára 2022, Komisia/European Food a i., C-638/19 P, EU:C:2022:50, bod 145).

81 Článok 351 prvý odsek ZFEÚ sa teda musí v súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora vykladať reštriktívne, aby všeobecné pravidlá stanovené Zmluvami Únie neboli zbavené svojho zmyslu [pozri v tomto zmysle rozsudok z 28. októbra 2022, Generalstaatsanwaltschaft München (Extradícia a zásada *ne bis in idem*), C-435/22 PPU, EU:C:2022:852, bod 120].

82 Za týchto podmienok Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) bol v každom prípade povinný pred tým, ako dospel k záveru, že právo Únie sa na základe článku 351 prvého odseku ZFEÚ neuplatňuje na povinnosť Spojeného kráľovstva, vykonať rozhodcovské rozhodnutie podľa dohovoru ICSID, dôkladne preskúmať, či takáto povinnosť napriek tomu, že sa týka rozsudku konštatujúceho porušenie jedným členským štátom dvojstrannej zmluvy uzavretej s iným členským štátom, zahŕňa aj práva, ktorých sa tretie štáty môžu voči týmto štátom dovolávať.

83 Takéto dôkladné preskúmanie s prihliadnutím na zásadu, podľa ktorej sa každá výnimka z prednosti práva Únie musí vykladať reštriktívne, však v predmetnom rozsudku chýba, a preto nemôže spochybniť úvahy vyplývajúce z bodov 73 až 75 tohto rozsudku.

84 Bez toho, aby bolo potrebné preskúmať tvrdenia Komisie týkajúce sa rozsahu výrazu „ustanovenia Zmlúv neovplyvnia“, uvedeného v článku 351 prvom odseku ZFEÚ, treba konštatovať, že Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) predmetným rozsudkom nesprávne vyložil a uplatnil toto ustanovenie tým, že mu priznal široký rozsah v tom zmysle, že bolo uplatniteľné na povinnosť Spojeného kráľovstva vyplývajúcu z dohovoru ICSID vykonať rozhodcovský rozsudok, a teda právo Únie nemôže brániť tomuto výkonu.

85 Nemožno však pripustiť, aby súd členského štátu, a už vôbec nie súd, proti ktorého rozhodnutiam nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva, akým je v prejednávanej veci Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva), mohol použiť nesprávny výklad práva Únie, ktorého cieľom a účinkom je zámerne vylúčiť uplatnenie celého práva Únie.

86 Takýto výklad, ktorý, ako už vyplýva z bodov 78 a 79 tohto rozsudku, vedie k vylúčeniu zásady prednosti práva Únie, ktorá je jedným z jeho podstatných znakov, totiž môže spochybniť súdržnosť, plný účinok a autonómiu práva Únie, ako aj napokon vlastnú povahu práva vytvoreného Zmluvami (pozri v tomto zmysle rozsudok z 2. septembra 2021, Moldavská republika, C-741/19, EU:C:2021:655, bod 46 a citovanú judikatúru).

87 Z toho teda vyplýva, že Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) predmetným rozsudkom vážne narušil právny poriadok Únie.

88 V dôsledku toho treba vyhovieť druhej výhrade založenej na porušení článku 351 prvého odseku ZFEÚ v spojení s článkom 127 ods. 1 dohody o vystúpení.

O prvej výhrade založenej na porušení článku 4 ods. 3 ZEÚ v spojení s článkom 127 ods. 1 dohody o vystúpení

Argumentácia žalobkyne

89 Svojou prvou výhradou Komisia vytýka Spojenému kráľovstvu, že porušilo článok 4 ods. 3 ZEÚ v spojení s článkom 127 ods. 1 dohody o vystúpení z dôvodu, že Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) sa predmetným rozsudkom vyjadril k výkladu článku 351 prvého odseku ZFEÚ a uplatneniu tohto ustanovenia na výkon rozhodcovského rozsudku, hoci otázka týkajúca sa tohto výkladu bola rozhodnutá rozhodnutím Komisie a konanie o nej prebiehalo na súdoch Únie.

90 Ak je vnútroštátnemu súdu predložená vec, ktorá je už predmetom vyšetrovania zo strany Komisie alebo súdneho konania na súdoch Únie, povinnosť lojálnej spolupráce tomuto vnútroštátnemu súdu ukladá povinnosť prerušiť konanie, okrem prípadu, že neexistuje riziko konfliktu medzi jeho budúcim rozsudkom a budúcim aktom Komisie alebo budúcim rozsudkom súdov Únie.

91 Exekučným konaním, ktoré v prejednávanej veci začali investori v Spojenom kráľovstve, bola na Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) podaná žaloba vyžadujúca výklad toho istého ustanovenia práva Únie vo vzťahu k tomu istému opatreniu, o ktorom už Komisia rozhodla a o ktorom mali súdy Únie rozhodnúť.

92 Hoci Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) v prvom rade pripustil, že povinnosť lojálnej spolupráce sa vzhľadom na odvolanie podané proti rozsudku Všeobecného súdu naďalej uplatňuje až do vydania konečného rozsudku súdov Únie, napokon dospel k záveru, že táto povinnosť sa v prejednávanej veci neuplatňuje, pričom vychádzal z nesprávnych dôvodov, čo viedlo k riziku rozporu medzi jeho rozsudkom a rozhodnutiami Komisie a/alebo Súdneho dvora v tej istej otázke.

Posúdenie Súdnym dvorom

93 Treba pripomenúť, že podľa článku 4 ods. 3 druhého a tretieho pododseku ZEÚ členské štáty jednak prijmú všetky opatrenia všeobecnej alebo osobitnej povahy, aby zabezpečili plnenie záväzkov vyplývajúcich zo Zmlúv alebo z aktov inštitúcií Únie, a jednak pomáhajú Únii pri plnení jej úloh a neprijmú žiadne opatrenie, ktoré by mohlo ohroziť dosiahnutie cieľov Únie.

94 Podľa judikatúry Súdneho dvora zo zásady lojálnej spolupráce zakotvenej v tomto ustanovení vyplýva, že členské štáty, a najmä vnútroštátne súdy, sú povinné prijať všetky opatrenia spôsobilé zaručiť dosah a účinnosť práva Únie [pozri najmä rozsudok z 8. marca 2022, Komisia/Spojené kráľovstvo (Boj proti podvodom s podhodnotením), C-213/19, EU:C:2022:167, bod 584].

95 Konkrétne uplatnenie pravidiel práva Únie v oblasti štátnej pomoci stanovených v článkoch 107 a 108 ZFEÚ spočíva v povinnosti lojálnej spolupráce medzi na jednej strane vnútroštátnymi súdmi a na druhej strane Komisiou a súdmi Únie, v rámci ktorej každý koná podľa úlohy, ktorú mu určuje Zmluva (rozsudok zo 4. marca 2020, Buonotourist/Komisia, C-586/18 P, EU:C:2020:152, bod 89).

96 V tejto súvislosti z ustálenej judikatúry vyplýva, že na vnútroštátne súdy možno v oblasti štátnej pomoci predložiť spory, v ktorých budú musieť vykladať a uplatňovať pojem „pomoc“ uvedený v článku 107 ods. 1 ZFEÚ, najmä s cieľom určiť, či štátne opatrenie bolo prijaté v rozpore s článkom 108 ods. 3 ZFEÚ. Naopak vnútroštátne súdy nie sú príslušné na posúdenie zlučiteľnosti štátnej pomoci s vnútorným trhom. Posúdenie zlučiteľnosti opatrení alebo režimu pomoci s vnútorným trhom totiž patrí do výlučnej právomoci Komisie, ktorej činnosť je preskúmateľná súdom Únie (rozsudok zo 4. marca 2020, Buonotourist/Komisia, C-586/18 P, EU:C:2020:152, bod 90 a citovaná judikatúra).

97 V rámci nevyhnutnej spolupráce, na ktorej je založené uplatňovanie týchto ustanovení, musia vnútroštátne súd prijať všetky potrebné opatrenia, či už všeobecné alebo osobitné, vhodné na zabezpečenie plnenia si záväzkov vyplývajúcich z práva Únie a neprijať žiadne opatrenia, ktoré by mohli ohroziť dosiahnutie cieľov Zmluvy, ako to vyplýva z článku 4 ods. 3 ZEÚ (rozsudok z 12. januára 2023, DOBELES HES, C-702/20 a C-17/21, EU:C:2023:1, bod 77). Konkrétne teda nesmú prijať rozhodnutia, ktoré sú v rozpore s rozhodnutím Komisie, aj keď má toto rozhodnutie dočasnú povahu (rozsudok z 21. novembra 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, bod 41).

98 V prípade, keď rozhodnutie sporu, o ktorom rozhoduje vnútroštátny súd, závisí od platnosti rozhodnutia Komisie, z povinnosti lojálnej spolupráce vyplýva, že s cieľom zabrániť prijatiu rozhodnutia nezlučiteľného s rozhodnutím Komisie, vnútroštátny súd musí prerušiť konanie, až kým súdy Únie nevydajú konečné rozhodnutie o žalobe o neplatnosť, ibaže sa domnieva, že za okolností prejednávanej veci je odôvodnené položiť Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku týkajúcu sa platnosti rozhodnutia Komisie (rozsudok z 25. júla 2018, Georgsmarienhütte a i., C-135/16, EU:C:2018:582, bod 24, ako aj citovaná judikatúra).

99 V tejto súvislosti treba tiež zdôrazniť, že akty inštitúcií Únie v zásade požívajú prezumpciu zákonnosti dovtedy, kým nie sú zrušené alebo vzaté späť [pozri najmä rozsudok z 2. apríla 2020, Komisia/Poľsko, Maďarsko a Česká republika (Dočasný mechanizmus premiestnenia žiadateľov o medzinárodnú ochranu), C-715/17, C-718/17 a C-719/17, EU:C:2020:257, bod 139].

100 V prejednávanej veci treba pripomenúť, že v konečnom rozhodnutí prijatom v rámci konania stanoveného v článku 108 ods. 2 ZFEÚ v nadväznosti na príkaz na pozastavenie pomoci a rozhodnutie o začatí konania Komisia konštatovala, že vyplatenie náhrady škody priznanej rozhodcovským rozsudkom predstavuje štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ, ktorá je nezlučiteľná s vnútorným trhom.

101 Na tento účel sa Komisia tak v odôvodneniach 51 až 54 rozhodnutia o začatí konania, ako aj v odôvodneniach 126 až 129 konečného rozhodnutia domnievala, ako vyplýva z bodu 21 tohto rozsudku, že článok 351 prvý odsek ZFEÚ nebráni uplatneniu článkov 107 a 108 ZFEÚ na výkon rozhodcovského rozsudku. Komisia sa v tejto súvislosti konkrétne domnievala, že uplatnenie pravidiel Zmluvy o FEÚ v oblasti štátnej pomoci na náhradu škody priznanej týmto rozsudkom nemôže mať vplyv na práva a povinnosti stanovené v článku 351 prvom odseku ZFEÚ, keďže na jednej strane je BIZ zmluvou uzavretou medzi dvoma členskými štátmi, a na druhej strane žiadny tretí štát, ktorý podpísal a ratifikoval dohovor ICSID, nie je zmluvnou stranou BIZ, ktorá je predmetom predmetného konania.

102 Investori na podporu svojej žaloby o neplatnosť konečného rozhodnutia, ktorú podali na Všeobecný súd podľa článku 263 ZFEÚ, svojimi prvými žalobnými dôvodmi vo veciach T-624/15 a T-694/15, ako aj svojím tretím žalobným dôvodom vo veci T-704/15, tvrdia, že toto

odôvodnenie Komisie je nesprávne. Rozsudok Všeobecného súdu však zrušil toto rozhodnutie z iného dôvodu, a to z dôvodu, že Komisia nemala právomoc *ratione temporis* podľa článku 108 ZFEÚ, pričom sa k týmto žalobným dôvodom nevyjadril.

103 Práve v tomto kontexte sa investori obrátili na Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) s návrhom na výkon rozhodcovského rozsudku v Spojenom kráľovstve vo vzťahu k Rumunsku, a teda na vyplatenie náhrady škody priznanej týmto rozsudkom, pričom na podporu tohto návrhu tvrdili, že ani konania prebiehajúce pred inštitúciami Únie podľa článkov 107 a 108 ZFEÚ, ani článok 351 prvý odsek ZFEÚ nebránia takému výkonu.

104 Z toho vyplýva, ako uviedol generálny advokát v bode 79 svojich návrhov, že konania prebiehajúce pred inštitúciami Únie a Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) sa týkali tej istej otázky, a to v podstate výkonu rozhodcovského rozsudku v Únii, výkladu tých istých ustanovení, konkrétne článkov 107 a 108 ZFEÚ, ako aj článku 351 prvého odseku ZFEÚ, a platnosti alebo účinnosti rozhodnutí prijatých Komisiou na základe článkov 107 a 108 ZFEÚ s cieľom zabrániť takémuto výkonu.

105 Samotný Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) tak v bode 51 predmetného rozsudku uvádza, že rozsudok Všeobecného súdu „nemá vplyv na existujúce vyšetrovanie Komisie v oblasti štátnej pomoci“, a tak „účinky rozhodnutia o začatí konania pretrvávajú“ a že „nemôže byť isté“, že rozsudok Všeobecného súdu vylučuje možnosť, že Komisia „prehodnotí svoje vyšetrovanie v prejednávanej veci s cieľom vyhnúť sa chybám, ktoré viedli k zrušeniu konečného rozhodnutia“.

106 Za týchto podmienok Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) v bode 56 predmetného rozsudku zdôrazňuje, ako už bolo uvedené v bode 32 tohto rozsudku, že je „znepokojený rizikom protichodných rozhodnutí s rovnakým predmetom medzi tými istými účastníkmi konania“, keďže „nemôže dospieť k záveru, že neexistuje riziko konfliktu“, a že ak by sa toto riziko naplnilo, malo by to za následok „výrazné narušenie uplatňovania práva Únie“, a tak „existencia odvolania prebiehajúceho na Súdnom dvore s reálnou šancou na úspech je sama osebe dostatočná na vznik povinnosti lojálnej spolupráce“.

107 Zdá sa teda, že Suprême Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) si bol plne vedomý toho, že ak by povolil výkon rozhodcovského rozsudku v Spojenom kráľovstve, malo by to za následok zabránenie tak správnemu konaniu začatému pred Komisiou podľa článkov 107 a 108 ZFEÚ, ako aj súdnemu konaniu začatému na súdoch Únie podľa článku 263 ZFEÚ.

108 Je pravda, že v čase, keď Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) rozhodol v predmetnom rozsudku, bolo konečné rozhodnutie zrušené rozsudkom Všeobecného súdu.

109 Takéto zrušenie však nemá nijaký vplyv na povinnosť lojálnej spolupráce, ktorú má Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) podľa článku 4 ods. 3 ZEÚ v spojení s článkom 127 ods. 1 dohody o vystúpení.

110 Na jednej strane, ako správne uvádza Komisia, zrušenie konečného rozhodnutia nemalo za následok spochybnenie ani príkazu na pozastavenie pomoci, ani rozhodnutia o začatí konania. Podľa judikatúry Súdneho dvora totiž zrušenie aktu Únie nevyhnutne neovplyvňuje prípravné

akty, a tak konanie, ktorého cieľom je nahradiť zrušený akt, sa môže začať v zásade práve v bode, v ktorom došlo k protiprávnosti (rozsudok z 21. septembra 2017, Riva Fire/Komisia, C-89/15 P, EU:C:2017:713, bod 34 a citovaná judikatúra).

111 Hoci je pravda, že v prejednávanej veci Všeobecný súd rozsudkom zrušil konečné rozhodnutie z dôvodu, že Komisia nemala právomoc *ratione temporis* na základe článku 108 ZFEÚ, avšak urobil to po tom, ako v bode 108 daného rozsudku, ako už bolo uvedené v bode 25 tohto rozsudku, uviedol, že pokiaľ ide o sumy náhrady škody, ktoré sa majú vymáhať, Komisia nerozlišovala medzi sumami spadajúcimi do obdobia predchádzajúcemu pristúpeniu Rumunska k Únii, a sumami spadajúcimi do obdobia po tomto pristúpení.

112 Z toho vyplýva, ako už bolo uvedené v bode 105 tohto rozsudku, že rozsudok Všeobecného súdu nebránil Komisii, ako Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) sám uviedol v bode 51 predmetného rozsudku, aby pokračovala v konaní vo veci formálneho zisťovania podľa článku 108 ods. 2 ZFEÚ a obmedzila sa len na náhradu škody za obdobie po uvedenom pristúpení.

113 Z tohto hľadiska teda rozhodnutie o začatí konania, ktorým sa vylúčila relevantnosť článku 351 prvého odseku ZFEÚ, naďalej vyvolávalo právne účinky, čo Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) v uvedenom bode 51 tiež pripustil.

114 Na druhej strane, keďže Komisia podala pred vydaním predmetného rozsudku odvolanie proti rozsudku Všeobecného súdu, a to aj napriek tomu, že odvolanie podľa článku 278 ZFEÚ nemá odkladný účinok, v čase, keď Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) rozhodol predmetným rozsudkom, súd Únie ešte nerozhodol o platnosti konečného rozhodnutia.

115 Nebolo totiž možné vylúčiť, že Súdny dvor zruší rozsudok Všeobecného súdu a vráti mu na preskúmanie ostatné dôvody na zrušenie konečného rozhodnutia, vrátane žalobných dôvodov založených na porušení článku 351 prvého odseku ZFEÚ. Taká je navyše situácia v nadväznosti na rozsudok z 25. januára 2022, Komisia/European Food a i. (C-638/19 P, EU:C:2022:50), vydaný po vydaní predmetného rozsudku a odôvodneného stanoviska.

116 Z vyššie uvedeného teda vyplýva, že ku dňu, keď Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) vydal predmetný rozsudok, bola otázka vplyvu článku 351 prvého odseku ZFEÚ na uplatňovanie práva Únie, najmä článkov 107 a 108 ZFEÚ, na výkon rozhodcovského rozsudku predmetom predbežného posúdenia Komisie v jej rozhodnutí o začatí konania, v ktorom, ako bolo uvedené v bode 101 tohto rozsudku, Komisia vylúčila uplatnenie článku 351 prvého odseku ZFEÚ, a súd Únie ho mohol ešte posúdiť v rámci súdneho konania podľa článku 263 ZFEÚ o neplatnosť konečného rozhodnutia.

117 Za týchto podmienok treba konštatovať, že v čase, keď Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) rozhodol v predmetnom rozsudku, existovalo riziko protichodných rozhodnutí, ktoré sa navyše konkretizovalo, keďže tento rozsudok dospel k záveru o uplatnení článku 351 prvého odseku ZFEÚ a o povinnosti vykonať na základe dohovoru ICSID rozhodcovský rozsudok, zatiaľ čo v rozhodnutí o začatí konania, rovnako ako v konečnom rozhodnutí, ktorého zákonnosť bola ku dňu vyhlásenia tohto rozsudku predmetom odvolania, sa dospelo k úplne opačnému záveru.

118 Tento záver nemožno spochybniť žiadnym z dôvodov, ktoré uviedol Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) s cieľom vylúčiť uplatnenie povinnosti lojálnej spolupráce v prejednávanej veci, ako sú uvedené v bode 35 tohto rozsudku.

119 Po prvé, pokiaľ ide o dôvod, podľa ktorého otázky týkajúce sa existencie a rozsahu povinností vyplývajúcich zo skorších medzinárodných dohovorov na účely uplatnenia článku 351 prvého odseku ZFEÚ, ktorého zmluvnou stranou nie je Únia, nie sú vyhradené súdom Únie, ba dokonca nepatria do ich právomoci, treba najskôr spresniť, že povinnosť lojálnej spolupráce, ktorú majú vnútroštátne súdy podľa článku 4 odseku 3 ZEÚ vôbec nespočíva v predpoklade, že niektoré otázky patria do výlučnej právomoci súdov Únie alebo vnútroštátnych súdov, ale naopak, predpokladá, že tá istá otázka môže patriť do súbežnej právomoci každého z nich, a teda existuje riziko protichodných rozhodnutí.

120 Otázka, ktorá bola v prejednávanej veci predložená jednak Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) a jednak Komisii, ako aj súdom Únie, sa týkala pôsobnosti článku 351 prvého odseku ZFEÚ, ktorý je ustanovením práva Únie, ktorého konečný výklad patrí, ako už bolo uvedené v bode 68 tohto rozsudku, do výlučnej právomoci Súdneho dvora, keďže rozsudok vydaný Súdnym dvorom na základe článku 267 ZFEÚ je pre vnútroštátne súdy na vyriešenie sporov, ktoré sú im predložené, záväzný (pozri v tomto zmysle najmä rozsudok z 5. júla 2016, Ogňanov, C-614/14, EU:C:2016:514, bod 33).

121 Konkrétne treba v tejto súvislosti zdôrazniť, že článok 351 prvý odsek ZFEÚ neobsahuje nijaký odkaz na právo členských štátov ani na medzinárodné právo, a tak výrazy, ktoré toto ustanovenie obsahuje, treba považovať za autonómne pojmy práva Únie, ktoré sa majú vykladať jednotne na území Únie [pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. júna 2021, Venezuela/Rada (Opatrenia, ktoré sa dotkli tretieho štátu), C-872/19 P, EU:C:2021:507, bod 42 a citovanú judikatúru].

122 Z toho vyplýva, že súdy Únie majú právomoc určiť, či skorší medzinárodný dohovor, ktorý uzavreli členské štáty s tretími štátmi, akým je dohovor ICSID, ukladá dotknutému členskému štátu, v tomto prípade Spojenému kráľovstvu, povinnosti, ktorých dodržiavanie môže tretí štát vyžadovať, a či sú tieto práva a povinnosti dotknuté Zmluvami Únie v zmysle článku 351 prvého odseku ZFEÚ.

123 Ako uznal Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) v bode 99 predmetného rozsudku, je to tak v rámci žaloby o neplatnosť podľa článku 263 ZFEÚ alebo žaloby o nesplnenie povinnosti podľa článku 258 ZFEÚ. Súd Únie totiž na to, aby mohol rozhodnúť o dôvodnosti tvrdenia založeného na porušení článku 351 prvého odseku ZFEÚ inštitúciou Únie alebo členským štátom vo vzťahu k skoršiemu medzinárodnému dohovoru, musí na to, aby rozhodol o žalobe, ktorá mu bola predložená, nevyhnutne preskúmať rozsah tohto dohovoru, inak by bola porušená zásada účinnej súdnej ochrany (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 6. apríla 1995, RTE a ITP/Komisia, C-241/91 P a C-242/91 P, EU:C:1995:98, bod 84, ako aj z 15. septembra 2011, Komisia/Slovensko, C-264/09, EU:C:2011:580, body 40 a 42).

124 To isté platí, na rozdiel od toho, čo navrhuje Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) v tom istom bode 99 predmetného rozsudku, keď je vec predložená Súdnemu dvoru v rámci prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ.

125 Je pravda, že v takomto rámci Súdny dvor rozhodol, že prináleží vnútroštátnemu súdu, aby overil, aké povinnosti má dotknutý členský štát podľa skoršej medzinárodnej dohody, a vymedzil ich hranice tak, aby sa určilo, v akom rozsahu tieto povinnosti bránia uplatneniu práva Únie (pozri najmä rozsudky z 2. augusta 1993, Levy, C-158/91, EU:C:1993:332, bod 21, a zo 14. januára 1997, Centro-Com, C-124/95, EU:C:1997:8, bod 58).

126 Túto judikatúru, ktorá odráža odlišné úlohy, ktoré sú v zásade zverené Súdnemu dvoru a vnútroštátnym súdom v rámci prejudiciálneho konania, však nemožno chápať v tom zmysle, že Súdny dvor by bol z tohto dôvodu zbavený akejkoľvek právomoci preskúmať na základe článku 267 ZFEÚ pôsobnosť ustanovení medzinárodného dohovoru, akým je dohovor ICSID, s cieľom určiť, či sa na tento dohovor môže vzťahovať článok 351 prvý odsek ZFEÚ.

127 Platí to o to menej v prípade, keď tak ako za okolností prejednávanej veci môže mať uplatnenie tohto posledného uvedeného ustanovenia na takúto medzinárodnú dohodu rozhodujúci vplyv na výsledok súbežnej priamej žaloby podanej na súdy Únie na základe článku 263 ZFEÚ, ktorej predmetom je zrušenie rozhodnutia Komisie, akým je konečné rozhodnutie, ktoré podobne ako rozhodnutie o začatí konania dospelo k záveru, že článok 351 prvý odsek ZFEÚ sa neuplatňuje na povinnosť Spojeného kráľovstva vykonať rozhodcovský rozsudok podľa dohovoru ICSID.

128 Ak má totiž súd Únie v rámci žaloby o neplatnosť rozhodnúť o platnosti aktu Únie, je v súlade s rozdelením úloh medzi vnútroštátnymi súdmi a súdom Únie, že iba Súdny dvor má právomoc podať výklad relevantného skoršieho medzinárodného dohovoru na účely určenia, či článok 351 prvý odsek ZFEÚ bráni alebo nebráni uplatneniu práva Únie uvedeným aktom, keďže Súdny dvor má podľa ustálenej judikatúry výlučnú právomoc vyhlásiť akt Únie za neplatný [rozsudok z 22. februára 2022, RS (Účinok rozhodnutí Ústavného súdu), C-430/21, EU:C:2022:99, bod 71 a citovaná judikatúra].

129 Po druhé, pokiaľ ide o dôvod, podľa ktorého sa otázky nastolené v prejednávanej veci pred vnútroštátnymi súdmi a súdmi Únie nezhodujú, pokiaľ ide o predmetné ustanovenia dohovoru ICSID a dotknutých členských štátov, treba konštatovať, že na jednej strane tak konanie vedené Komisiou podľa článkov 107 a 108 ZFEÚ a konanie začaté pred súdmi Únie, ako aj na druhej strane konanie začaté na súdoch Spojeného kráľovstva sa týkali výkonu rozhodcovského rozsudku vydaného vo vzťahu k inému členskému štátu členským štátom na základe tohto dohovoru a kládli rovnakú otázku, do akej miery mohol článok 351 prvý odsek ZFEÚ v tomto kontexte vylúčiť uplatnenie práva Únie, keďže všetky tieto členské štáty uzavreli uvedený dohovor pred svojím pristúpením k Únii.

130 V tejto súvislosti je irelevantné, že pred vnútroštátnymi súdmi a inštitúciami Únie boli uplatnené rôzne ustanovenia dohovoru ICSID, konkrétne jeho článok 53 alebo článok 54, alebo že išlo o iný členský štát, a to prípadne Spojené kráľovstvo alebo Rumunsko, ktoré sú zmluvnými štátmi dohovoru ICSID, keďže tieto konania mohli viesť k protichodným rozhodnutiam.

131 V každom prípade z predmetného rozsudku nesprávne vyplýva, že článok 54 dohovoru ICSID nie je pred súdmi EÚ relevantný. Z odôvodnení 31 a 32 konečného rozhodnutia totiž vyplýva, že investori požiadali o nútený výkon rozhodcovského rozsudku v Rumunsku na základe tohto článku, a tak sa pred Všeobecným súdom uvádza nielen článok 53 tohto dohovoru, ale aj jeho článok 54, čo napokon samotný Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) uvádza v bode 113 predmetného rozsudku.

132 Po tretie, pokiaľ ide o dôvod, podľa ktorého je pravdepodobnosť, že súd Únie rozhodne o uplatnení článku 351 prvého odseku ZFEÚ na povinnosti predchádzajúce pristúpeniu vyplývajúce z dohovoru ICSID, pokiaľ ide o rozhodcovský rozsudok, veľmi nízka, stačí poznamenať, že v prípade vyhovenia odvolaniu, ktoré podala Komisia proti rozsudku Všeobecného súdu, mohol Súdny dvor podľa článku 61 prvého odseku Štatútu Súdneho dvora buď sám vydať konečný rozsudok vo veci, alebo vrátiť vec Všeobecnému súdu na rozhodnutie, čo v oboch prípadoch znamená, že súdy Únie musia preskúmať žalobné dôvody uvedené v prvostupňovom konaní založené na porušení článku 351 prvého odseku ZFEÚ. Keďže v prejednávanej veci Súdny dvor zrušil rozsudok Všeobecného súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie, tieto žalobné dôvody prejednáva Všeobecný súd.

133 Naopak v prípade zamietnutia tohto odvolania bola Komisia povinná pokračovať v konaní týkajúcom sa uplatnenia článkov 107 a 108 ZFEÚ na zaplatenie náhrady škody stanovenej rozhodcovským rozsudkom a v tejto súvislosti opätovne posúdiť otázku vplyvu článku 351 prvého odseku ZFEÚ, a teda dohovoru ICSID, na toto konanie bez toho, aby bolo dotknuté neskoršie podanie žaloby podľa článku 263 ZFEÚ na súd Únie.

134 Z toho teda vyplýva, že bez ohľadu na výsledok odvolania podaného Komisiou proti rozsudku Všeobecného súdu nemožno v čase, keď Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) vydal predmetný rozsudok, konštatovať, že pravdepodobnosť, že súd Únie preskúma otázku uplatnenia článku 351 prvého odseku ZFEÚ na výkon rozhodcovského rozsudku podľa dohovoru ICSID, bola nízka.

135 V dôsledku toho treba vyhovieť prvej výhrade založenej na porušení článku 4 ods. 3 ZEÚ v spojení s článkom 127 ods. 1 dohody o vystúpení.

O tretej výhrade založenej na porušení článku 267 prvého a tretieho odseku ZFEÚ v spojení s článkom 127 ods. 1 dohody o vystúpení

Argumentácia žalobkyne

136 Komisia vytýka Spojenému kráľovstvu, že porušilo článok 267 prvý a tretí odsek ZFEÚ v spojení s článkom 127 ods. 1 dohody o vystúpení, keďže Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) vydal predmetný rozsudok bez toho, aby predtým položil Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku týkajúcu sa jednak platnosti príkazu na pozastavenie pomoci, ako aj rozhodnutia o začatí konania, a jednak výkladu článku 351 prvého odseku ZFEÚ, ktorý nie je ani *acte clair*, ani *acte éclairé*.

137 V prvom rade, pokiaľ ide o nepodanie návrhu na začatie prejudiciálneho konania na posúdenie platnosti, Komisia tvrdí, že predmetný rozsudok mal za následok neúčinnosť tak príkazu na pozastavenie pomoci, ako aj rozhodnutia o začatí konania. Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) totiž tým, že odmietol vykonať tieto rozhodnutia, ktoré podľa článku 108 ods. 3 poslednej vety ZFEÚ vyžadovali pozastavenie vyplácania predmetnej pomoci, konal tak, ako keby tieto rozhodnutia boli neplatné. Iba Súdny dvor má právomoc vyhlásiť akty práva Únie za neplatné.

138 V druhom rade, pokiaľ ide o nepodanie návrhu na začatie prejudiciálneho konania týkajúceho sa výkladu, Komisia tvrdí, že Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) ako vnútroštátny súd poslednej inštancie rozhodoval o dvoch otázkach, na základe

ktorých mal dospieť k záveru, že je povinný obrátiť sa na Súdny dvor, a to jednak o otázke výkladu článku 351 prvého odseku ZFEÚ vzhľadom na povinnosti stanovené mnohostrannými dohovormi, ktorých zmluvnými stranami sú tak členské štáty, ako aj tretie štáty, a jednak o otázke právomoci vnútroštátnych súdov a súdov Únie vykladať toto ustanovenie.

Posúdenie Súdnym dvorom

139 Na úvod treba uviesť, že podľa článku 86 dohody o vystúpení mal Súdny dvor naďalej právomoc rozhodovať v prejudiciálnom konaní o návrhoch súdov Spojeného kráľovstva podaných pred skončením prechodného obdobia. Ako už bolo uvedené v bode 51 tohto rozsudku, predmetný rozsudok bol vydaný počas tohto obdobia.

140 Treba pripomenúť, že podľa článku 267 tretieho odseku ZFEÚ, ak sa položí otázka výkladu v konaní pred vnútroštátnym súdnym orgánom, proti ktorého rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva, čo je prípad Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva), tento súd je povinný obrátiť sa na Súdny dvor.

141 Právna sila výkladu poskytnutého Súdnym dvorom podľa článku 267 ZFEÚ však môže zbaviť povinnosť stanovenú v treťom odseku tohto článku jej účelu, a tým ju zbaviť podstaty, najmä ak je položená otázka v podstate rovnaká ako otázka, ktorá už bola predmetom prejudiciálneho konania v obdobnej veci, alebo *a fortiori* v tom istom vnútroštátnom konaní, alebo ak ustálená judikatúra Súdneho dvora rieši sporný právny problém, a to bez ohľadu na povahu konania, ktoré viedlo k tomuto rozhodnutiu, a aj bez úplnej zhodnosti sporných otázok (rozsudok zo 6. októbra 2021, Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, bod 36).

142 Okrem toho podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora vnútroštátny súd, proti ktorého rozhodnutiam nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva, nemusí položiť Súdnemu dvoru otázku týkajúcu sa výkladu práva Únie a rozhodnúť o nej na vlastnú zodpovednosť, pokiaľ je správny výklad práva Únie taký jasný, že tu nie je priestor na žiadne dôvodné pochybnosti. Skôr než vnútroštátny súd rozhodujúci v poslednom stupni dospeje k záveru o existencii takejto situácie, musí sa presvedčiť, že táto jednoznačnosť sa bude rovnako javiť tak súdom ostatných členských štátov rozhodujúcim v poslednom stupni, ako aj Súdnemu dvoru, a to v závislosti od charakteristík vlastných právu Únie, osobitných ťažkostí, ktoré predstavuje jeho výklad, a rizík rozdielov v judikatúre v rámci Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 6. októbra 2021, Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, body 39 až 41).

143 Súdny dvor v tejto súvislosti osobitne zdôraznil, že pokiaľ je existencia odlišných smerovaní judikatúry – v rámci súdov toho istého členského štátu alebo medzi súdmi rôznych členských štátov – týkajúcich sa výkladu ustanovenia práva Únie uplatniteľného na predmetný spor známa vnútroštátnemu súdu rozhodujúcemu v poslednom stupni, ten musí byť osobitne obozretný pri svojom posúdení týkajúcom sa prípadnej neexistencie dôvodnej pochybnosti o správnom výklade predmetného ustanovenia práva Únie a musí zohľadniť najmä cieľ sledovaný prejudiciálnym konaním, ktorým je zabezpečiť jednotnosť výkladu práva Únie (rozsudok zo 6. októbra 2021, Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, bod 49).

144 V prejednávanej veci treba v prvom rade konštatovať, že otázka, či výkon rozhodcovského rozsudku vydaného vo vzťahu k inému členskému štátu členským štátom na základe ustanovení dohovoru ICSID, ktorý uzavrela väčšina členských štátov, ktoré sú jeho zmluvnými stranami, pred ich pristúpením k Únii, predstavuje pre tieto štáty skoršiu medzinárodnú zmluvu v zmysle

článku 351 prvého odseku ZFEÚ znamená, že tieto členské štáty majú „záväzky“ voči tretím štátom, ktoré uzavreli tento dohovor, a teda tretie štáty z neho odvodzujú súvisiace „práva“, ktoré sú „dotknuté“ ustanoveniami Zmlúv v zmysle tohto ustanovenia, je v judikatúre Súdneho dvora novou otázkou.

145 Ako totiž vyplýva z bodov 58 až 65 tohto rozsudku, hoci Súdny dvor už mal príležitosť spresniť pôsobnosť článku 351 prvého odseku ZFEÚ, otázka, či sa v rámci režimu stanoveného dohovorom ICSID môže vyžadovať výkon rozhodcovského rozsudku zmluvným štátom tohto dohovoru, nielen od zmluvných štátov, ktorých sa dotknutý spor priamo týka, ale aj od všetkými ostatných zmluvných štátov tohto dohovoru, je otázkou, ktorá je pomerne zložitá a ktorou sa Súdny dvor v čase vydania rozsudku Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) vo veci samej ešte nezaoberal.

146 Okrem toho treba poznamenať, že Súdny dvor ešte nespresnil rozsah výrazu „ustanovenia Zmlúv neovplyvnia“ uvedeného v článku 351 prvom odseku ZFEÚ.

147 Ako však bolo uvedené v bodoch 78 a 79 tohto rozsudku, článok 351 prvý odsek ZFEÚ v rozsahu, v akom umožňuje členským štátom vylúčiť uplatnenie práva Únie, a teda odchýliť sa od zásady prednosti tohto práva, ktorá je jedným z podstatných znakov práva Únie, môže mať značný vplyv na právny poriadok Únie tým, že ohrozuje účinnosť práva Únie.

148 V druhom rade treba pripomenúť, ako vyplýva z bodov 21 a 101 tohto rozsudku, že Komisia v rozhodnutí o začatí konania a v konečnom rozhodnutí použila výklad článku 351 prvého odseku ZFEÚ, ktorý je v rozpore s výkladom, ktorý prijal Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) v predmetnom rozsudku.

149 Výklad prijatý Komisiou navyše spochybňujú investori na podporu svojej žaloby podanej na Všeobecný súd, ktorou sa domáhajú zrušenia konečného rozhodnutia, avšak rozsudok Všeobecného súdu nezrušil toto rozhodnutie z dôvodu, že článok 351 prvý odsek ZFEÚ vylučuje uplatnenie práva Únie, ale z dôvodu, že uvedené rozhodnutie odporuje článku 108 ZFEÚ. Vzhľadom na odvolanie podané proti tomuto rozsudku na Súdny dvor sa teda na súdoch Únie naďalej prejednáva otázka vplyvu článku 351 prvého odseku ZFEÚ na výkon rozhodcovského rozsudku.

150 V treťom rade treba poznamenať, ako uviedol Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) v bodoch 29, 32, 91 a 94 predmetného rozsudku, že tak High Court of England and Wales [Vrchný súd (Anglicko a Wales), ako aj Court of Appeal (Odvolací súd)], na ktoré sa predtým obrátili investori, odmietli v prejednávanej veci rozhodnúť o otázke uplatnenia článku 351 prvého odseku ZFEÚ z dôvodu, že táto otázka bola prejednávaná na súdoch Únie, a teda existovalo riziko protichodných rozhodnutí.

151 Vo štvrtom rade treba uviesť, že Nacka tingsrätt (Súd prvej inštancie Nacka, Švédsko) rozsudkom z 23. januára 2019, na ktorý sa odvoláva Komisia vo svojich písomných pripomienkach v rámci konania pred Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva), rozhodol, že článok 351 prvý odsek ZFEÚ sa neuplatňuje na výkon rozhodcovského rozsudku, a v dôsledku toho odmietol vykonať tento rozsudok vo Švédsku z dôvodu, že rovnako ako by nemohol bez toho, aby porušil článok 108 ods. 3 ZFEÚ a článok 4 ods. 3 ZEÚ, vykonať vnútroštátne súdne rozhodnutie o priznaní náhrady škody investorom, nemôže ani vykonať rozhodcovský rozsudok, ktorým bola týmto investorom takáto náhrada škody priznaná.

152 Navyše otázka výkonu rozhodcovského rozsudku, ako vyplýva z uznesenia z 21. septembra 2022, Romatsa a i. (C-333/19, EU:C:2022:749), bola prejednávaná na belgických súdoch v čase, keď Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) rozhodol, čo Komisia tiež zdôraznila vo svojich písomných pripomienkach, ktoré boli tomuto poslednému uvedenému súdu predložené.

153 Z vyššie uvedeného teda vyplýva, že v prejednávanej veci existuje dostatok skutočností, ktoré môžu vyvolávať pochybnosti o výklade článku 351 prvého odseku ZFEÚ, ktoré vzhľadom na vplyv tohto ustanovenia na jeden z podstatných znakov práva Únie a na riziko protichodných rozhodnutí v rámci Únie mali Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) priviesť k záveru, že výklad uvedeného ustanovenia nie je taký jednoznačný, aby nenechával priestor na žiadne rozumné pochybnosti.

154 Za týchto podmienok bez toho, aby bolo potrebné rozhodnúť o dôvodnosti ostatných tvrdení uvedených Komisiou na podporu tejto výhrady, treba konštatovať, že Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) ako vnútroštátnemu súdu, proti ktorého rozhodnutiam nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva, prislúchalo obrátiť sa na Súdny dvor na základe článku 267 ZFEÚ v súvislosti s výkladom článku 351 prvého odseku ZFEÚ s cieľom vyhnúť sa riziku nesprávneho výkladu práva Únie, ku ktorému skutočne dospel v predmetnom rozsudku, ako vyplýva z bodov 71 až 84 tohto rozsudku [pozri analogicky rozsudok zo 4. októbra 2018, Komisia/Francúzsko (Zrážková daň z hnuteľného majetku), C-416/17, EU:C:2018:811, bod 113].

155 Z tohto jediného dôvodu treba preto vyhovieť tretej výhrade založenej na porušení článku 267 prvého a tretieho odseku ZFEÚ v spojení s článkom 127 ods. 1 dohody o vystúpení.

O štvrtej výhrade založenej na porušení článku 108 ods. 3 ZEÚ v spojení s článkom 127 ods. 1 dohody o vystúpení

Argumentácia žalobkyne

156 Komisia dotknutému rozsudku vytýka, že porušil článok 108 ods. 3 ZFEÚ v spojení s článkom 127 ods. 1 dohody o vystúpení tým, že Rumunsku nariadil, aby porušilo svoje povinnosti podľa práva Únie vyplývajúce z príkazu na pozastavenie pomoci a z rozhodnutia o začatí konania.

157 Zrušením odkladu výkonu rozhodcovského rozsudku nariadeným súdmi nižších inštancií Spojeného kráľovstva, ktoré rozhodovali o predmetnej veci, sa tento rozsudok stane vykonateľným. Rozhodnutie Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) teda malo za následok umožnenie zaplatenia náhrady škody stanovenej v uvedenom rozsudku. Tento účinok je v priamom rozpore s povinnosťou zdržať sa konania stanovenou v článku 108 ods. 3 ZFEÚ, ktorá je zakotvená v príkaze na pozastavenie pomoci a v rozhodnutí o začatí konania.

158 Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) tiež porušil judikatúru Súdneho dvora vyplývajúcu z rozsudku z 18. júla 2007, Lucchini (C-119/05, EU:C:2007:434, body 62 a 63), podľa ktorej sa možno odvolávať na zákaz poskytnutia štátnej pomoci, ktorá nebola riadne povolená, s cieľom zabrániť výkonu právoplatných rozsudkov vnútroštátnych súdov, ktoré porušujú tento zákaz.

Posúdenie Súdnym dvorom

159 Podľa judikatúry Súdneho dvora, ako bola pripomenutá v bodoch 95 a 97 tohto rozsudku, keďže uplatnenie pravidiel práva Únie v oblasti štátnej pomoci spočíva v povinnosti lojálnej spolupráce medzi vnútroštátnymi súdmi na jednej strane a Komisiou a súdom Únie na druhej strane, tieto súdy sa musia zdržať prijímania rozhodnutí, ktoré sú v rozpore s rozhodnutím Komisie v oblasti štátnej pomoci, aj keď má toto rozhodnutie dočasnú povahu.

160 V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že členské štáty majú povinnosť jednak oznámiť Komisii akékoľvek opatrenie smerujúce k zavedeniu alebo zmene pomoci v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ, a jednak nevykonať takéto opatrenie v súlade s článkom 108 ods. 3 druhou vetou ZFEÚ, pokiaľ Komisia nerozhodne o uvedenom opatrení s konečnou platnosťou (rozsudok z 5. marca 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, bod 56).

161 Podľa judikatúry Súdneho dvora opatrenie, ktoré je pomocou a je vykonané v rozpore s povinnosťami vyplývajúcimi z tohto ustanovenia, je protiprávne (rozsudok z 19. marca 2015, OTP Bank, C-672/13, EU:C:2015:185, bod 66 a citovaná judikatúra).

162 Súdny dvor v tejto súvislosti spresnil, že zákaz vykonať zámery pomoci upravený v článku 108 ods. 3 poslednej vete ZFEÚ má priamy účinok a že okamžitá uplatniteľnosť zákazu vykonania uvedeného v tomto ustanovení sa rozširuje na každú pomoc, ktorá sa uskutočnila bez oznámenia (rozsudok z 5. marca 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, bod 88).

163 V dôsledku toho, ako vyplýva z judikatúry pripomenutej v bode 96 tohto rozsudku, prináleží vnútroštátnym súdom vyvodiť v súlade s ich vnútroštátnym právom všetky dôsledky z porušenia článku 108 ods. 3 ZFEÚ, tak pokiaľ ide o platnosť aktov týkajúcich sa vykonania opatrení pomoci, ako aj o vrátenie finančnej podpory poskytnutej v rozpore s týmto ustanovením (rozsudok z 19. marca 2015, OTP Bank, C-672/13, EU:C:2015:185, bod 69 a citovaná judikatúra).

164 Vnútroštátne súdy majú teda právomoc nariadiť vymáhanie protiprávnej pomoci od jej príjemcov (pozri v tomto zmysle rozsudok z 5. marca 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, bod 89 a citovanú judikatúru).

165 Okrem toho v prípade, že vnútroštátne súdy rozhodujú o návrhu na vyplatenie protiprávnej pomoci, musia v zásade tento návrh zamietnuť (pozri v tomto zmysle rozsudok z 12. januára 2023, DOBELES HES, C-702/20 a C-17/21, EU:C:2023:1, bod 121).

166 V prejednávanej veci treba pripomenúť, že Komisia sa v konečnom rozhodnutí domnievala, že zaplatenie náhrady škody priznanej rozhodcovským rozsudkom, ktorý jej nebol oznámený, predstavuje protiprávnu štátnu pomoc nezlučiteľnú s vnútorným trhom. Hoci je pravda, že toto rozhodnutie bolo zrušené rozsudkom Všeobecného súdu, nič to nemení na tom, že v čase, keď Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) vydal predmetný rozsudok, prebiehalo na Súdnom dvore konanie o odvolaní proti tomuto rozsudku.

167 Okrem toho, ako už bolo uvedené v bodoch 110 až 113 tohto rozsudku, rozsudok Všeobecného súdu nemal vplyv na zákonnosť príkazu na pozastavenie pomoci a rozhodnutia o začatí konania, v ktorých Komisia tiež konštatovala, že vyplatenie náhrady škody priznanej rozhodcovským rozsudkom predstavuje protiprávnu štátnu pomoc nezlučiteľnú s vnútorným trhom a nariadila Rumunsku, aby nevykonalo tento rozsudok pred prijatím jej konečného rozhodnutia.

168 Treba však konštatovať, že dotknutý rozsudok tým, že nariadil výkon rozhodcovského rozsudku, vyžaduje, aby Rumunsko pristúpilo k zaplateniu náhrady škody priznanej týmto rozhodcovským rozsudkom v rozpore s povinnosťou stanovenou v článku 108 ods. 3 poslednej vete ZFEÚ.

169 Z toho vyplýva, že Rumunsko je tak konfrontované s protichodnými rozhodnutiami, pokiaľ ide o výkon uvedeného rozsudku. Predmetný rozsudok teda ani zďaleka nezabezpečuje dodržiavanie tohto ustanovenia v súlade s judikatúrou pripomenutou v bodoch 163 až 165 tohto rozsudku, ale porušuje uvedené ustanovenie tým, že inému členskému štátu ukladá povinnosť toto ustanovenie porušiť.

170 V tejto súvislosti je irelevantné, že článok 108 ods. 3 posledná veta ZFEÚ stanovuje povinnosť, ktorú má „dotknutý členský štát“, teda v zásade členský štát, ktorý vypláca pomoc, v prejednávanej veci Rumunsko.

171 Ako totiž správne tvrdí Komisia, povinnosť lojálnej spolupráce zakotvená v článku 4 ods. 3 ZEÚ, na ktorej je založené uplatňovanie pravidiel práva Únie v oblasti štátnej pomoci, ukladala Spojenému kráľovstvu, a najmä jeho vnútroštátnym súdom, povinnosť uľahčiť Rumunsku dodržiavanie povinností, ktoré mu vyplývajú z článku 108 ods. 3 ZFEÚ, pretože inak by bolo toto ustanovenie zbavené svojho potrebného účinku (pozri v tomto zmysle rozsudok z 27. septembra 1988, Matteucci, 235/87, EU:C:1988:460, bod 19).

172 Tento záver nemôže vyvrátiť ani skutočnosť, že rozhodcovský rozsudok sa stal právoplatným. Pravidlo výlučnej právomoci Komisie posúdiť zlučiteľnosť štátnej pomoci s vnútorným trhom je totiž záväzné vo vnútroštátnom právnom poriadku v dôsledku zásady prednosti práva Únie. Právo Únie bráni tomu, aby uplatnenie zásady právnej sily rozhodnutej veci bránilo tomu, aby vnútroštátne súdy vyvodili všetky dôsledky z porušenia článku 108 ods. 3 ZFEÚ (pozri v tomto zmysle rozsudky z 18. júla 2007, Lucchini, C-119/05, EU:C:2007:434, body 62 a 63, ako aj zo 4. marca 2020, Buonotourist/Komisia, C-586/18 P, EU:C:2020:152, body 94 a 95).

173 Článok 351 prvý odsek ZFEÚ nemôže ani brániť uplatneniu článku 108 ods. 3 ZFEÚ, keďže ako vyplýva z bodov 71 až 84 tohto rozsudku, tento článok 351 prvý odsek nebol uplatniteľný na spor, o ktorom rozhodoval Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva), a teda pravidlá práva Únie v oblasti štátnej pomoci nemohli byť vylúčené účinkom tohto posledného uvedeného ustanovenia.

174 V dôsledku toho treba vyhovieť štvrtej výhrade založenej na porušení článku 108 ods. 3 ZFEÚ v spojení s článkom 127 ods. 1 dohody o vystúpení.

175 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba konštatovať, že Spojené kráľovstvo si predmetným rozsudkom, ktoré mu vyplývajú z článku 4 ods. 3 ZEÚ, ako aj z článku 108 ods. 3, článku 267 prvého a tretieho odseku a článku 351 prvého odseku ZFEÚ v spojení s článkom 127 ods. 1 dohody o vystúpení, nesplnilo povinnosti.

O trovách

176 Podľa článku 138 ods. 1 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora účastník konania, ktorý nemal vo veci úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Keďže Komisia navrhla zaviazať Spojené kráľovstvo na náhradu trov konania a Spojené kráľovstvo nemalo úspech vo svojich dôvodoch, je opodstatnené zaviazať ho na náhradu trov konania.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (piata komora) rozhodol takto:

1. **Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska si rozsudkom Supreme Court of the United Kingdom (Najvyšší súd Spojeného kráľovstva) z 19. februára 2020, Micula/Rumunsko, ktoré mu vyplývajú z článku 4 ods. 3 ZEÚ, ako aj článku 108 ods. 3, článku 267 prvého a tretieho odseku a článku 351 prvého odseku ZFEÚ v spojení s článkom 127 ods. 1 Dohody o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie a z Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu, prijatej 17. októbra 2019, nesplnilo povinnosti.**

2. **Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska je povinné nahradiť trovy konania.**

Podpisy